

K niektorým problémom pri výkone obhliadky miesta činu

Adrián Jalč*

Právny základ pre obhliadku vychádza v slovenskej právnej úprave z § 154 Trestného poriadku. „*Obhliadka sa vykonáva, ak majú byť priamym pozorovaním objasnené skutočnosti dôležité pre trestné konanie, najmä ak by mohli byť zistené alebo zaistené akékoľvek stopy. Obhliadky sa môže zúčastniť osoba, ktorá vykonáva odbornú činnosť, alebo pribratý znalec*“. Ešte zákonom č. 247/1994 Z. z. sa do predchádzajúceho slovenského Trestného poriadku (zákon č. 141/1961 Zb.) zaviedli v § 113a aj podmienky pre výkon obhliadky miesta činu. „*Obhliadka miesta činu sa vykonáva, ak majú byť priamym pozorovaním objasnené skutočnosti dôležité pre trestné konanie, najmä ak by mohli byť na mieste činu zistené alebo zaistené akékoľvek stopy*“. Zákondarca tu bral do úvahy osobitný význam obhliadky miesta činu a v zákone výslovne stanovoval osobitne podmienky pre výkon obhliadky miesta činu, ktoré v súčasnom procesnom predpise už subsumuje citované ustanovenie.

Obhliadka miesta činu je tak akýmsi odrazovým mostíkom pre ďalšie objasňovanie trestnej činnosti páchatel'a. Na to, aby napomohla k jeho úspešnosti, musí byť vykonaná kvalitne, svedomito, precízne a nesmie sa pri nej zanedbať ani ten najmenší detail. Miesto činu je totiž zdrojom informácií o spáchanom čine a mnohokrát i o samotnom páchatel'ovi. Na tomto mieste sa nachádza rad zmien v materiálnom prostredí, ktoré sú výsledkom činnosti páchatel'a.¹ Prvé by mali byť zosnímané pachové odtlačky, ak je predpoklad, že tam páchatel' nejaké zanechal. Veľmi dôležitá je obhliadka mŕtvoly a priestorov, kde leží. Vyšetrovateľ si veci ako polohu tela diktuje na diktafón či nahráva na kameru. Kriminalistický technik zaznamenáva krvné striekance, stopy po obuvi, poháriky, z ktorých sa mohlo piť, fľaše či strelné zbrane. Všetko sa označuje číslami ako stopy a dôkazy. Vyšetrovateľ by mal mať pri tejto činnosti rukavice. Strelné zbrane sa zabalia do vrecúška a zapečatia.

V praxi sa ale i napriek vedomosti o nedostatkoch a chybách vyskytujúcich sa pri obhliadke miesta činu neustále stretávame s ich výskytom. Obhliadka miesta činu tak často stráca v očiach verejnosti svoj význam a účel a tá aj v dôsledku toho negatívne hodnotí prácu orgánov činných v trestnom konaní.²

* Doc. JUDr. Ing. Adrián Jalč, Ph.D., Katedra trestného práva, Právnická fakulta Trnavskej Univerzity, Trnava.

¹ Porovnaj Šimovček, I. et al.: Kriminalistika. Bratislava, časopis Akadémia PZ, 1997, s. 284

² Práve nedôsledná práca na mieste vraždy bola vraj problémom napríklad pri vyšetrovaní vraždy Daniela Tupého, ktorá

Keď to vezmeme od začiatku procesu obhliadky miesta činu, prvoradou prioritou po získaní informácie o spáchaní činu by mala byť ochrana miesta činu. Dôležité je, aby policajti, ktorí ako prví dorazia na miesto činu, zaistili miesto činu a postarali sa o jeho ochranu. Musia ho vhodnými zábranami uzatvoriť a pritom brať do úvahy aj priestor okolo, kde by bolo možné takisto zistiť a zaistiť stopy. Ich prioritou má byť ochrana miesta činu, potenciálnych stôp a iných dôkazných materiálov nachádzajúcich sa na ňom pred možným znehodnotením, poškodením alebo stratou. Musia ho ochrániť pred vstupom kohokoľvek, a to až do príchodu subjektov kompetentných rozhodovať o ďalšom postupe a oprávnených vykonať obhliadku miesta činu. Zároveň sa musia vyvarovať akýchkoľvek zásahov do miesta činu a pohybovať sa po mieste činu veľmi opatrne, aby neznehodnotili stopy, ktoré tam zanechal páchatel', resp. aby nevytvorili nové stopy. Od kvality výkonu prvotných a neodkladných úkonov a opatrení totiž záleží úspešnosť ďalšieho postupu na ceste k dolapeniu páchatel'a a objasneniu kriminalisticky relevantnej udalosti.

Význam týchto úkonov si však nie každý policajt dostatočne uvedomuje a nie vždy je miesto činu dostatočne a kvalitne zaistené a chránené pred rušivými vplyvmi schopnými zapríčiniť na mieste činu porušenie pôvodného stavu. Niekedy sa stáva, že kvôli svojej neopatrnosti vytvárajú na mieste činu nové stopy. Takéto konanie môže narušiť priebeh celého vyšetrovania a subjekty objasňujúce kriminalisticky relevantnú udalosť len zbytočne zmiast' a zdržať. Týchto chýb sa však nedopúšťajú len policajti základných útvarov, ale aj členovia výjazdovej skupiny, ktorí sa pohybujú po mieste činu neopatrne, ničia stopy, vytvárajú zbytočne nové, neobhliadnu miesto činu dostatočne dôkladne, zle zaistia zistené stopy a pod. V prípade zlého zaistenia stopy je dokonca veľmi pravdepodobné, že stopa stratí svoju dôkaznú hodnotu, a to môže vážne ohroziť objasňovanie kriminalisticky relevantnej udalosti.

Ďalším nedostatkom je, že obhliadky miesta činu sa v niektorých prípadoch vykonávajú len formálne. Formálne a povrchné sa vykonáva obhliadka napr. vtedy, ak sa páchatel' prizná k spáchaniu činu. Potom, ale môže nastať vážny problém, ak páchatel' svoje priznanie odvolá a kriminalistom v prípade chýbajú dôležité dôkazy, ktoré by inak mohli získať obhliadkou. S od-

ostáva aj po piatich rokoch nepotrešaná. Bližšie pozri: <http://www.sme.sk/c/5634159/ako-sa-vysetruje-vrazda-rozhoduju-prve-hodiny.html> (overená dostupnosť: 2. 7. 2012).

stupom času už totiž nie je možné vykonať obhliadku miesta činu tak efektívne a účelne, pretože každá stopa v materiálnom prostredí podlieha mnohým zmenám, v dôsledku ktorých sa mení, resp. môže aj zaniknúť.

Tiež záleží aj od toho, aký čin alebo skutok bol spáchaný. V praxi je zaužívané, že obhliadka miesta činu sa vykoná formálne, ak ide najmä o prečin, čo je väčšina prípadov. Celá obhliadka sa tak vykonáva len formálne s vedomím policajtov, že aj tak pravdepodobne pošlú poškodenému rozhodnutie s informáciou, že prípad je nevyriešený a páchateľ sa zistiť nepodarilo.

Dôvodom formálnych obhliadok je predovšetkým súčasný trend – veľa prípadov, málo času. Veľakrát subjekt vykonávajúci obhliadku miesta činu má vzápätí nahlásený ďalší prípad, ktorý je potrebné rovnako riešiť.

Na druhej strane nemožno opomenúť, že čo sa týka zločinov, resp. obzvlášť závažných zločinov, pri týchto sa obhliadka miesta činu vykonáva veľakrát veľmi detailne. Dodržiavajú sa všetky zásady, postupy a aj v prípade dokumentácie sa nezostáva len pri písomnej a fotografickej, ale pridávajú sa aj ďalšie druhy ako napr. topografická dokumentácia. Taktiež z časového hľadiska trvá aj niekoľko hodín a nie ako veľakrát pri prečinoch len niekoľko minút. Stopy sa tak zisťujú a zaisťujú dôkladnejšie a zaisťujú sa aj iné ako daktyloskopické, ktorých zaistenie je najjednoduchšie.

Takáto diferenciacia určite nie je na mieste a odstránenie alebo aspoň maximálne možné zníženie počtu chýb spôsobených subjektmi zúčastnenými na obhliadke miesta činu by malo byť prioritou pri zostavovaní určitých riešení, ktoré by mali obhliadku miesta činu zbaviť prívlastku často chybujúcej kriminalistickej metódy. V prvom rade by sa mal zostaviť určitý návod alebo odporúčanie, ktoré by vypracovali odborníci z praxe, ktorí môžu čerpať z niekoľkoročných skúseností a nie ľudia, ktorí síce oplývajú množstvom poznatkov o obhliadke miesta činu, no sú to poznatky čisto teoretické. Jednoducho povedané, treba preklenúť ten priepastný rozdiel medzi teóriou, čiže ako by to malo byť a praxou, čiže ako to je. Je pravda, že nie je možné vytvoriť jednotný návod ako postupovať pri obhliadke miesta činu, ktorý by sa dal aplikovať pri každom skutku alebo čine. No existujú postupy a zásady, ktoré je možné aplikovať vždy a bez ohľadu na jedinečnosť každej udalosti. Podstatným prvkom ale je, aby sa stal tento návod alebo odporúčanie záväzným a nielen ďalším teoretickým dielom, ktorého využitie v praxi je problematické. V tejto súvislosti možno poukázať na skutočnosť, že sa už v aplikačnej praxi vyskytli materiáli, ktoré sa touto problematikou zaoberajú, či už ide o Európsky manuál miesta činu³ alebo Crime

Scene Investigation: A Guide for Law Enforcement.⁴ Oba materiáli vypracovali uznávaní odborníci renomovaných policajných inštitúcií. Ich hlavným cieľom je zvýšiť koordináciu a zlepšiť organizáciu činností realizovaných na mieste činu. Po vstupe Slovenskej a Českej republiky do Európskej únie sa toto odporúčanie (Európsky manuál miesta činu) dotýka aj našich krajín, i keď nie všetko v ňom obsiahnuté možno v našich podmienkach detailne aplikovať. Týka sa to napr. toho, že nie všetky subjekty, ktoré sa podľa manuálu môžu zúčastniť obhliadky miesta činu, poznajú aj naše policajné a iné inštitúcie spôsobilé vykonávať obhliadku miesta činu. No čo sa týka samotného postupu na mieste činu i postupu pre príchodom na miesto činu, nachádzame v ňom veľa spoločného s postupmi realizovanými našimi obhliadajúcimi subjektmi.

I. Crime Scene Investigation: A Guide for Law Enforcement⁵

Určitý návod ako postupovať pri obhliadke miesta činu v Spojených štátoch amerických vypracovala 44-členná pracovná skupina špecializovaná na obhliadku miesta činu pod záštitou Ministerstva spravodlivosti Spojených štátov amerických. Tento návod, ktorého cieľom je určité usmernenie činnosti subjektov pri obhliadke miesta činu a vyzdvihnutie zásad, ktoré je nevyhnutné dodržiavať, je známy pod názvom Crime Scene Investigation : A Guide for Law Enforcement bol vypracovaný v Spojených štátoch amerických a vypracovala ho 44-členná pracovná skupina špecializovaná na obhliadku miesta činu pod záštitou Ministerstva spravodlivosti Spojených štátov amerických. Čiže ide rovnako o akýsi sprievodca pri obhliadke miesta činu určený rôznym štátnym výkonným orgánom, ktoré sú spojené za účelom prevencie kriminality a odhaľovania páchateľov. Pripúšťa sa ale, že jurisdikčné alebo právne podmienky môžu vylučovať použitie niektorých postupov, ktoré sú v ňom obsiahnuté. Návod je teda určený na použitie subjektom, ktoré sú v rámci svojej činnosti pri obhliadke miesta činu povinné a zodpovedné za ochranu miesta činu, za uchovávanie dôkazov a zbieranie a predkladanie dôkazov na expertízu. Fyzický dôkaz má totiž potenciál zohrávať rozhodujúcu úlohu v celkovom vyšetrovaní a zároveň aj na jeho výsledku. Pozornosť sa teda venuje aj dôkazom, ktoré by sa mohli spočiatku javiť ako irelevantné, pretože tieto sa môžu stať v konečnom dôsledku kľúčovými v otázke úspešného vyriešenia prípadu.

³ Dovanston, D. F. et al. European Crime Scene Management Good Practice Manual [Európsky manuál miesta činu]. Bratislava: Kriminalistický a expertízny ústav PZ, 2000.

⁴ Dostupné na internete: <http://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/178280.pdf> (overená dostupnosť: 29. 6. 2012).

⁵ Predmetný materiál by sme mohli preložiť ako „Manuál vyšetrovania miesta činu – Sprievodca pre vymáhanie práva“.

Jedným z najdôležitejších aspektov zabezpečenia miesta činu, podľa tohto materiálu, je snaha uchovať toto miesto s čo možno najmenšou možnosťou kontaminácie a znehodnotenia vecných dôkazov. Po príchode na miesto činu by mal teda *policajt prvý na mieste činu* (Initial Responding Officer) v prvom rade zhodnotiť situáciu na mieste a pozorne ho preskúmať, aby mohol určiť ďalšie kroky. Musí postupovať rýchlo, pohotovo, avšak nesmie zabúdať na opatrnosť. Jeho prioritou má byť zabezpečenie ochrany a pocitu bezpečnosti ostatným policajtom a iným osobám nachádzajúcim sa na mieste činu alebo v jeho okolí a zabezpečiť ochranu miesta činu vhodnými zábrami. Po príchode na miesto činu musí identifikovať a skontrolovať všetky potenciálne nebezpečné situácie a osoby. Pri tom by mal využiť nielen zrak alebo sluch, ale aj čuch, keďže nebezpečenstvo by mohlo hroziť napr. aj z unikajúceho plynu.⁶

Po tom, čo preverí, či na mieste činu alebo v jeho okolí nehrozí nejaké nebezpečenstvo, jeho ďalšou povinnosťou je zabezpečiť poskytnutie zdravotnej starostlivosti zraneným osobám, a to tak, aby došlo k čo najmenšej novej kontaminácii miesta činu, resp. stóp a iných dôkazov nachádzajúcich sa na mieste, ale aj tých, ktoré by mohli byť na tele napr. obeť daného činu. O tomto poučí zdravotný personál a súčasne musí zaznamenať každý ich pohyb na mieste činu. Ak by bolo potrebné zranenú obeť alebo podozrivého previezť do nemocnice, vyšle sa s ním niekto kompetentný, aby zaznamenal prípadné vyhlásenie obeť alebo podozrivého a zároveň chránil dôkazy pred ich znehodnotením. Ak nie je k dispozícii nikto, kto by ich sprevádzal, je potrebné požiadať zdravotnícky personál, aby to zabezpečil. Je to totiž cesta k minimalizácii rizika kontaminácie alebo straty dôkazov.

Ďalej medzi jeho hlavné povinnosti patrí predovšetkým mať prehľad o osobách a o dopravných prostriedkoch nachádzajúcich sa na mieste činu, o potenciálnych dôkazoch, ako aj o prírodných podmienkach, ktoré by mohli mať vplyv na obhliadku miesta činu. Mal by zostať neustále ostražitý a pozorný, sledovať všetko a všetkých okolo a konať s vedomím, že čin môže stále pokračovať, a to až dovtedy, kým sa nezistí opak. Stará sa o ochranu miesta činu pred možným znehodnotením, dohliada na osoby vstupujúce na miesto činu, na pohyb týchto osôb a limituje ich počet. Taktiež by mal z miesta činu vylúčiť nekompetentné osoby, medzi ktoré patria napr. politici a médiá. Okrem toho zaznamenáva vyhlásenia obeť, podozrivých alebo svedkov, ktorí sa nachádzajú na mieste činu, každý vykonaný úkon a detailný vzťah miesta činu po jeho príchode, a to aj

veci ako napr., či sa svietilo, alebo nie, či bolo otvorené okno, dvere a pod.

Po príchode *vyšetrovateľa* (Investigator in Charge) na miesto činu by mu mal policajt, ktorý bol prvý na mieste, odovzdať kontrolu nad miestom činu a detailne ho informovať o všetkých doposiaľ vykonaných úkonoch i o celej situácii na mieste činu. Vyšetrovateľ je tak zodpovedný za obhliadku miesta činu. Taktiež na neho prechádza zodpovednosť za dokumentáciu. Policajt zotrváva na mieste činu do jeho príchodu a do doby, kým nie je zbavený tejto povinnosti.

Zhodnotenie miesta činu vyšetrovateľom sa berie do úvahy pri zisťovaní, o aký druh kriminalisticky relevantnej udalosti ide a pri určovaní, aký stupeň vyšetrovania bude vykonávaný. Vyšetrovateľ by mal vyhodnotiť bezpečnostné otázky, ktoré môžu mať vplyv na osoby prítomné na mieste činu, zhodnotiť doteraz vykonané úkony a chopiť sa riešenia otázok, na ktoré je potrebné získať súhlas alebo oprávnenie. Ďalej by mal ohodnotiť prístup na vstup a výstup z miesta činu a prvotné zábrany na ochranu miesta činu, ktoré boli vytvorené prvým policajtom na mieste činu. Mal by vytvoriť bezpečné miesto na dočasné uskladnenie dôkazov. Ak je viac miest, ktoré majú spojitosť s vyšetrovaným činom, vyšetrovateľ určuje ich počet, priority a súčasne by mal zabezpečiť medzi nimi vzájomnú komunikáciu. V prípade, že zistí potrebu prítomnosti ďalších prostriedkov alebo osôb pri vyšetrovaní, zabezpečí ich prítomnosť. V neposlednom rade sa stará o zabezpečenie predbežnej dokumentácie.

Prvotné zhodnotenie situácie na mieste činu vykoná vyšetrovateľ tak, že sa doslova prechádza miestom činu, čím vlastne získava celkový pohľad na celé miesto. V rámci tejto činnosti má prvú príležitosť na zistenie a identifikáciu cenných a ľahko zničiteľných dôkazov a na základe svojich zistení môže určiť vhodný spôsob vykonania obhliadky. Na zachytenie situácie na mieste činu tak ako ho zanechal páchatel, ale aj v priebehu vykonania obhliadky miesta činu treba všetko predovšetkým písomne, fotograficky a topograficky zaznamenávať.

Na základe toho, o aký druh kriminalisticky relevantnej udalosti ide a na základe zložitosti miesta činu by mal vyšetrovateľ určiť zloženie tímu, ktorý vykoná obhliadku miesta činu. Vyšetrovateľ by mal požadovať od členov tímu, aby dodržiavali pri práci zásady a postupy, ktoré sú nutné pre zaistenie ochrany miesta činu, celistvosti a nepoškodenia dôkazov.

Členovia tímu by mali preskúmať zhodnotenie miesta činu vykonané vyšetrovateľom, aby mohli určiť, ktorý druh dokumentácie bude účelne využiť. Následne koordinujú zhotovovanie fotografií, videozáznamu, náčrtkov, dozerajú na vymeriavanie a na zaznamenávanie priebehu jednotlivých úkonov v rámci dokumentácie. Kvalitná a detailná dokumentácia totiž zaručuje nielen komplexnosť obhliadky a vyšetrovania, ale zároveň poskytuje aj trvalý a nemenný záznam na neskoršie vyu-

⁶ J. Peterson, S. Mihajlovic, and M. Gilliland, *Forensic Evidence and the Police: The Effects of Scientific Evidence on Criminal Investigations*, National Institute of Justice Research Report, Washington, DC, U.S. Government Printing Office, 1984, p. 46.

žitie. Mali by zaistiť každú vec, ktorá by mohla mať význam ako dôkaz a zabezpečiť, aby bolo vytvorené určité miesto, kde sa budú zhromažďovať zaistené dôkazy, kým sa nepošlú na expertízu. Zároveň by mali zaistiť kontrolné vzorky od každej osoby, ktorá vstúpila na miesto činu, aby sa tak mohli odlíšiť stopy zanechané páchateľom od tých, ktoré tam z nejakého dôvodu zanechali iné osoby vrátane obhliadajúcich subjektov.

Vyšetrovateľ a členovia tímu by mali určiť poradie, v akom sa budú zhromažďovať dôkazy, aby sa tak predišlo ich novej strate, zničeniu alebo kontaminácii. Určité uprednostňovanie, resp. stanovenie priorít zabezpečuje včasné a systematické zistenie, zaistenie a zhromažďovanie dôkazov.

Manipulácia s dôkazmi je jedným z najdôležitejších faktorov obhliadky miesta činu. Členovia tímu by mali zabezpečiť efektívne zistenie, zaistenie, zabalenie a prepravu dôkazov. Po detailnom obhliadnutí miesta činu, zistení a zaistení všetkých nájdených stôp a iných dôkazov, by sa mal vyšetrovateľ na záver obhliadky opäť prejsť po mieste činu, aby zistil, či možno obhliadku vyhlásiť za skončenú. Jeho úlohou v tejto fáze je zaručiť, že je obhliadnuté každé miesto, ktoré má spojitosť s miestom činu, že všetky dôkazy boli zaistené, že všetky úkony a nájdené dôkazy sú správne zaznamenané, že všetky pri obhliadke použité prístroje boli z miesta činu odnesené a že obhliadka miesta činu bola vykonaná v súlade s právnym poriadkom.

Pri samotnom obhliadaní miesta činu by sa tiež nemalo nikdy stávať, aby zostala nejaká osoba (či už civilista, alebo policajt) sama. To platí najmä v prípade, že páchateľ ešte nebol zadržaný. Existuje totiž niekoľko prípadov, kedy páchateľ zostal skrytý na alebo v blízkosti miesta činu. To je dôvod, prečo by mali byť spolu vždy minimálne dve osoby, ktoré sú z nejakého dôvodu prítomné na mieste činu.⁷

Na záver by mal vyšetrovateľ zabezpečiť, aby boli skompilované všetky záznamy a iné dokumentácie prislúchajúce obhliadke miesta činu, čím vlastne zostaví zápisnicu o obhliadke miesta činu. Na to potrebuje získať záznamy ako napr. dokumentáciu policajta prvého na mieste činu, záznamy zdravotného personálu, záznamy o tom, kto a kedy vstúpil a opustil miesto činu, fotografie, videozáznamy, topografickú dokumentáciu, dôkaznú dokumentáciu a pod. Zápisnica o obhliadke miesta činu a jej prílohy poskytujú jedinečný pohľad na situáciu na mieste činu. Podstatné je, aby bola spracovaná tak precízne, že osoba, ktorá na mieste činu nebola prítomná, ale z nejakého dôvodu potrebuje poznať priebeh a výsledky obhliadky, bola schopná predstaviť si na základe zápisnice a jej príloh celú situáciu.

⁷ Dostupné na internete: <http://www.crime-scene-investigator.net/csi-collection.html> (overená dostupnosť: 29. 6. 2012).

II. Možnosti riešenia niektorých problémov

Využitie výsledkov a záverov obhliadky miesta činu spočíva najmä v tom, že tieto výsledky nám dávajú nielen komplexný prehľad o faktoch zistených na mieste činu konkrétneho prípadu, z ktorých ďalej vychádzame pri vyšetrovaní (t.j. dokumentácia ako celok má dôkaznú hodnotu v danej veci), ale v mnohých prípadoch nám môžu pomôcť odhaliť i ďalšiu, najmä latentnú trestnú činnosť a správnym smerom nasmerovať kriminalistickú prevenciu.⁸

Najjednoduchším a najproduktívnejším spôsobom ako odstrániť niektoré vyskytujúce sa pochybenia pri práci na mieste činu je predovšetkým to, aby nadriadení a skúsenejší išli príkladom tým menej skúsenejším, resp. podriadeným. Veď je logické, že ak sa vyšetrovateľ bude nepozorne prechádzať po mieste činu, množstvá vecí sa len tak dotkne, otvorí zásuvku alebo okno a pod., potom aj jemu podriadený policajt bude opakovať jeho chyby. Ideálny stav by teda nastal, keby im skúsenejší alebo nadriadení išli príkladom a v praxi ukázali, ako sa treba správať na mieste činu a keby zároveň dávali pozor na to, aby ich podriadení nasledovali.

Pre ďalšie zvýšenie kvality práce pri obhliadke miesta činu by bolo dobré zostaviť určitú smernicu, ktorá by bola riadne dodržiavaná subjektmi vykonávajúcimi obhliadku miesta činu a samozrejme, treba zdôrazniť význam dôkladnej výučby. Veľkú úlohu by mohli zohrať rôzne praktické cvičenia ešte počas štúdia, ale aj rôzne školenia a semináre ohľadom danej problematiky už popri práci.⁹

Veľkým problémom v súčasnosti je nedostatok, s ktorým sa stretáme všade, kde je nejaký problém, t. j. nedostatok peňazí. Aj pre samotných kriminalistov by bolo oveľa jednoduchšie poslať zistené biologické stopy na miesto činu na expertízu, aby zistili DNA. No problém je v tom, že jedna analýza DNA je pomerne finančne nákladná, a preto je možné tento postup použiť len v závažných prípadoch. Zároveň treba spomenúť, že aj keby kriminalistom v mnohých prípadoch veľmi uľahčilo a urýchlilo prácu zaslanie stopy na expertízu, táto expertíza v našich podmienkach trvá niekedy neúmerne dlhý čas, a tak ďalšie vyšetrovanie po takomto časovom odstupe je veľakrát veľmi komplikované.

Ďalším konštruktívnym riešením by malo byť zvýšenie kvality vzdelávania orgánov činných v trestnom konaní a iných subjektov, ktoré sa zúčastňujú na výkone obhliadky miesta činu. Veľký úspech by podľa môjho názoru zaznamenalo spojenie teoretickej výučby

⁸ Němec, M.: *Kriminalistická taktika pro policisty*, EURO-UNION – Praha, 2004, s. 140.

⁹ Dostupné na internete: <http://www.crimeandclues.com/index.php/crime-scene-investigation/34-crime-scene-protection/47-crime-scene-protection> (overená dostupnosť: 29. 6. 2012).

s praktickými cvičeniami a názornými ukážkami. Pretože keď príde čerstvý absolvent policajnej školy, má síce mnoho poznatkov ako sa má vykonávať obhliadka miesta činu, no v praxi ich nikdy nepoužil a učí sa od svojich starších kolegov, ktorí sú často poznamenaní „zlozvykmi“ nadobudnutými počas svojej praxe. A ešte horším prípadom je, že niekedy prvotné a neodkladné úkony a opatrenia vykonávajú policajti bez skúseností a bez dohľadu niekoho skúsenejšieho, čím by sa taktiež dalo vyvarovať niektorým pochybeniam.

Čo sa týka vzdelávania, nemalo by sa zanedbať ani počas pracovného zaradenia týchto subjektov. Určitým riešením by mohli byť rôzne školenia, semináre a prednášky, ktoré by sa zaoberali touto tematikou a snažili by sa poukázať na zásadné nedostatky. Možno tak vyvodzovať, že forma ďalšieho vzdelávania by mohla byť jedným z významných atribútov, ktoré by pomohli limitovať vyskytujúce sa nedostatky.

III. Záver

Človek je tvor omylný, a preto sa stane každému, že sa pomýli, resp. niečo pokazí. No i napriek tomu je nevyhnutné uvedomiť si, že sú povolania, ktoré by mali ľudské omyly tolerovať len v minimálnej miere a trestať ich, aby sa neopakovali. Ide totiž o povolania, kde každá chyba môže znamenať vážny problém, ktorý nie vždy dovoľuje takúto chybu napraviť. Najmä pri obhliadke miesta činu sú mnohé chyby nenapraviteľné alebo len veľmi ťažko napraviteľné. Preto by bolo potrebné začať určitým spôsobom sankcionovať pochybenia orgánov činných v trestnom konaní a nie ich prehliadať. Je totiž prirodzené, že ak človeku hrozí potrestanie alebo by mu nebodaj mal niekto siahnuť na jeho finančné ohodnotenie, veľmi dobre si rozmyslí, ako bude postupovať pri práci.

S finančnými prostriedkami tiež súvisí aj technické vybavenie orgánov činných v trestnom konaní. V dnešnej dobe, ktorú charakterizuje neustále napredujúci technický pokrok a nie je už problém s dostupnosťou rôznej najnovšej techniky, by mohla byť ich práca oveľa efektívnejšia, rýchlejšia a kvalitnejšia. Modernejšia technika by určite napomohla k zníženiu množstva chýb a nedostatkov pri výkone obhliadky miesta činu i pri jej dokumentácii.

Zároveň by bolo veľmi účinným prostriedkom na zníženie počtu chýb vyskytujúcich sa pri obhliadke

miesta činu, keby si nadriadené subjekty zúčastňujúce sa na obhliadke uvedomili pravidlo „ako sa chovám ja, tak sa chovajú aj moji podriadení“. Významným krokom k zlepšeniu situácie v rámci tejto problematiky by teda bolo, keby išli nadriadené subjekty príkladom svojím podriadeným a nedopúšťali sa na mieste činu zbytočných chýb. Je totiž logické, že podriadený si povie, prečo by to tak nemohol robiť aj on. Súčasne by mali nadriadené subjekty v potrebnej miere kontrolovať činnosť svojich podriadených a dohliadať na ich prácu.

Toto sú len niektoré potenciálne riešenia ako by bolo možné predchádzať v praxi neustále sa vyskytujúcim chybám a nedostatkom pri výkone obhliadky miesta činu. Samozrejme v prvom rade si treba dostatočne uvedomiť význam tejto špecifickej kriminalistickej metódy a až na základe toho sa pokúsiť riešiť problémy s ňou spojené. Každá chyba pri obhliadke miesta činu totiž nahráva páchateľovi objasňovanej kriminalistickej relevantnej udalosti a zvyšuje jeho šance, že za svoj čin nebude riadne potrestaný.¹⁰

Súhrn

Obhliadka miesta činu je často využívaná kriminalistická metóda a má nezastupiteľný význam pri dokazovaní trestnej činnosti páchateľa. Aj z toho dôvodu sa o nej často hovorí, je permanentne spomínaná v masmédiách a veľa sa o nej popísalo už i v odborných časopisoch a rôznych publikáciách. No i napriek tomu je to kriminalistická metóda, ktorá sa pri jej výkone neustále spája s mnohými chybami.

Summary

Reconnaissance of a crime is frequently used criminalistic method which has a significant importance in evidence of criminal activity. This is one of the reasons why is it permanently mentioned not only in Mass-media but also in journals and other publications.

Despite of this fact it is considered to be a criminal method which is acquainted with a lot of mistakes.

¹⁰ Porovnaj Strémy, T.: Páchateľ trestného činu a jeho motivácia. In. Policajná teória a prax: časopis Akadémie PZ v Bratislave – Roč. 17, č. 1/2009, s. 49– 58.